

УДК 342.734

Христинченко Надія Петрівна,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри економічної безпеки
та фінансових розслідувань
Тернопільського національного
економічного університету,
м. Тернопіль, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті досліджено основні напрями та стратегію реформування системи соціального страхування в Україні. Проаналізовано вплив на розвиток системи соціального страхування негативних явищ, зокрема, недостатнього фінансування. Запропоновано перелік заходів, виконання яких приведе до позитивного вдосконалення досліджуваних правовідносин.

Зроблено висновок, що розвитку системи соціального страхування в нашій державі також перешкоджає наявність формальних процедур, скорочення чисельності працюючого населення та зростання числа пенсіонерів, зниження рівня реальних доходів населення.

Ключові слова: соціальне забезпечення, соціальне страхування, страховий платіж, реформування, правове регулювання, фінансування соціальної сфери.

Згідно зі статтею 1 Конституції Україна є соціальною державою, відповідно, її соціально-економічна політика має спрямовуватися на створення таких умов, які дозволили б забезпечити гідне життя і вільний розвиток усіх громадян. Пріоритетним напрямом нової стратегії розвитку держави має стати соціальний захист громадян. Після здобуття незалежності в Україні розпочався перехід від адміністративно-командних до ринкових методів регулювання всіх сфер суспільних відносин. Цей процес призвів до необхідності відмовитись від наявної раніше єдиної державної системи соціального забезпечення і створення, натомість, сучасної системи соціального захисту населення, яка в умовах існування різних форм власності і обмеженості економічних можливостей держави передбачала б збереження мінімальних державних соціальних гарантій. Як свідчить практика, з числа усіх можливих форм соціального захисту населення в країнах із ринковою економікою основними є обов'язкове соціальне страхування і державна соціальна допомога. Визначальна роль обов'язкового соціального страхування пов'язана з тим, що в умовах ринкових відносин воно дозволяє не тільки враховувати широкий спектр соціальних ризиків, а й формувати розміри соціальної допомоги відповідно до рівня розвитку економіки, а індивідуальні соціальні виплати – залежно від виконання трудовитої функції кожного окремо взятого працівника. Фінансове забезпечення при цьому повинно мати риси цільових страхових внесків, за внесення

© Khrystynchenko Nadiia, 2020

яких відповідальні роботодавці та працівники, а також суб'єкти владних повноважень.

Свідченням важливості питання соціального забезпечення є, зокрема, увага, яка приділяється зазначеній проблематиці в програмних документах уряду. Так, 13 квітня 2007 року Кабінетом Міністрів України схвалено Концепцію реформування системи соціальних послуг, у якій передбачено, що реформування системи соціального захисту населення здійснюється з метою створення умов для досягнення високого рівня життя громадян, посилення цільової спрямованості соціальних програм, поглиблення адресності, що розпочалося з реформи пенсійного забезпечення та соціальних виплат. Наступний етап передбачає реформування системи соціальних послуг з метою підвищення якості таких послуг. Зазначене завдання сучасної соціальної політики спрямоване на посилення захисту конституційних прав та свобод громадян, забезпечення поваги до кожної людини, її гідності, толерантності та гуманізму. Надання якісних послуг не лише задовольняє фізичні, соціальні та культурні потреби окремої людини, а й сприяє формуванню і збереженню духовних цінностей у суспільстві [1].

Відповідно до Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Верховної Ради України від 04.10.2019 № 188-IX, передбачені шляхи підвищення ефективності соціальної підтримки. Так, ефективна адресна соціальна підтримка потребує моніторингу, автоматизації та цифровізації, глибокої аналітики для якісного дизайну програм підтримки родин. Внаслідок посилення адресності та консолідації фінансового ресурсу, створення Єдиної інформаційно-аналітичної системи управління соціальною підтримкою населення України збільшиться ефективність соціальних виплат. Громадяни, які реально потребують соціальної допомоги, в тому числі субсидій, мають отримувати її у збільшених розмірах [2]. Ці норми знайшли своє відображення в державному бюджеті України на 2020 рік. Зокрема, Кабінет Міністрів збільшив витрати на соціальну сферу в державному бюджеті на 2020 рік до 293,4 млрд грн. Для порівняння: у 2019 році на соціальну сферу було виділено 177, 43 млрд грн, тобто у 2020 році фінансування збільшено на 65,4 % [3]. Проте відкритим залишається питання ефективного використання виділених грошових коштів.

Проблемним аспектам реформування системи соціального забезпечення на різних етапах розвитку нашої держави присвячені такі праці вчених-правознавців, як Н. Болотіна, М. Бондарук, І. Гуменюк, О. Коваль, О. Москаленко, С. Прилипко, С. Синчук, С. Сільченко, О. Соловійов, О. Ярошенко та інші. Проте сучасний стан соціального забезпечення, подальші реформи та законодавчі зміни правового регулювання зазначених правовідносин зумовлюють необхідність додаткового ґрунтовного вивчення питання організації та функціонування системи соціального забезпечення нашої держави.

Метою цієї статті є дослідження змісту та правової природи проблемних аспектів реформування системи соціального забезпечення та надання рекомендацій щодо покращення правового регулювання досліджуваних правовідносин.

На сьогодні в Україні здійснюється перехід на новий рівень організації системи соціального страхування, покликаний підвищити фінансову стійкість системи, привести її у відповідність до європейських стандартів та адаптувати до

нових економічних відносин; оскільки система соціального страхування в нашій державі (в її нинішньому вигляді) не відповідає тим завданням, які вона покликана вирішувати. Проте ми не можемо стверджувати про початок нового революційного етапу реформування системи соціального забезпечення, на нашу думку, теперішньому етапу притаманний еволюційний характер.

У широкому розумінні соціальне страхування являє собою систему соціального захисту від усіх видів соціальних ризиків. Згідно зі статтею 1 Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, під загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням розуміють систему прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає надання соціального захисту, що включає матеріальне забезпечення громадян у разі хвороби, повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, за рахунок грошових фондів, що формуються шляхом сплати страхових внесків власником або уповноваженим ним органом, громадянами, а також бюджетних та інших джерел, передбачених законом [4].

Сьогодні у більшості економічно розвинених країн сформовані системи соціального страхування. Виникнення цих систем не є випадкове, оскільки соціальне страхування можна визнати саме тією формою, через яку здійснюється захист застрахованих осіб від матеріальної незабезпеченості при настанні соціальних ризиків в умовах ринкової економіки. За цих умов, як показує практика, така форма соціального захисту є для працівників оптимальною.

Як слушно зауважує С. Березіна, соціальне забезпечення – це спосіб захисту населення, за яким держава здійснює соціальні витрати (на освіту, культуру, охорону здоров'я, соціальне забезпечення у вузькому смислі) без огляду на рівень потреби в цих коштах їх отримувача. Таким чином, соціальне забезпечення стосується не окремої людини, а певних верств населення. Виплати надходять із державної казни (бюджету). Накопичення коштів здійснюють шляхом збирання податків, сума яких безпосередньо не пов'язана з розмірами фонду заробітної плати [5].

Дефініція соціального страхування породжує певні дискусії. Крім того, певні складнощі в розуміння вносить також багатозначність визначення “соціальний”. Залежно від трактувань останнього можливі варіативні визначення поняття “соціальний ризик”. Необхідно додати про певні спільності, що можна виділити у визначеннях соціального ризику різних авторів. Цей ризик насамперед пов'язаний із загрозою можливої матеріальної небезпеки або додатковими витратами, має масовий характер, пов'язаний із настанням несприятливих подій, які мають закріплення в законодавстві країн, де функціонує соціальне страхування або прописані в договорі (страхові випадки), якщо мова йде про добровільне соціальне страхування. Здебільшого страхові ризики пов'язані з системою соціально-трудова відносин, що наочно проявляється в обов'язковому соціальному страхуванні.

Упродовж останнього десятиліття роботодавці виявляли підвищений інтерес до механізмів фіксованого внеску. Основними факторами, що зумовлюють цю тенденцію, були прагнення роботодавців скоротити свої витрати, а не прагнути до більшої стабільності з року в рік, а також зростаюча складність законодавства і

системи контролю за механізмами зі встановленими виплатами. Варто зазначити, що сучасне українське трудове законодавство встановлює низку гарантій для захисту працюючими своїх трудових прав, зокрема за допомогою суду [6].

За своєю соціально-економічною природою соціальне страхування відноситься до витрат відтворення найманої робочої сили, а його фінансове забезпечення у вигляді страхових платежів включається до складу вартості виробленого продукту, що покриває вартість найнятої робочої сили. Страховий платіж розуміють як частину необхідного продукту, відкладеного у вигляді недоданої працівникові частини ціни його робочої сили, призначеної для повернення у вигляді його матеріального забезпечення при настанні відповідних страхових випадків. Можна підсумувати, що страхові внески на обов'язкове соціальне страхування є необхідними витратами на виробництво в умовах, коли робоча сила є товаром. Тому всі розуміння страхових внесків як додаткове навантаження на підприємництво, як соціальний податок, соціальна допомога не відповідають правовій природі цього явища. Аналогічно можна трактувати і страхові внески, призначені на територіальні, корпоративні соціальні програми.

Як слушно зазначають Д. Карамішев та Л. Карамішева, потреба у формуванні системи збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні зумовлена загальносуспільними потребами реформування цієї системи. На сьогодні серед головних питань, розв'язання яких належить передбачити в найближчій перспективі, є суттєве зниження адміністративних витрат фондів за рахунок об'єднання їх у єдиний соціальний фонд. Скорочення таких витрат завдяки створенню єдиного соціального фонду дозволить зекономити обігові кошти та знизити ставки внесків. Зменшення навантаження на фонд оплати праці, своєю чергою, уможливить збільшення суми сплачених соціальних внесків [7, с. 1].

Варто наголосити, що реформування вітчизняної правової системи відбувається в межах євроінтеграційних прагнень України. Так, відповідно до обраного нашою державою курсу на євроінтеграцію, адаптація чинного законодавства України до законодавства ЄС, що полягає в зближенні національного законодавства із сучасною європейською системою права, є одним з основних завдань, виконання яких спрямоване на забезпечення економічного розвитку, розвитку соціальної сфери та сприятиме поступовому зростанню рівня життя населення України [8, с. 87].

Як зазначалося, за правовим статусом соціальне страхування може бути обов'язковим і добровільним. Визначення обов'язкового соціального страхування, як і соціального ризику, розкривається в чинному українському законодавстві, згідно з яким таке страхування розглядається як частина вибудованої на рівні держави системи соціального захисту населення.

Науковці визначають загальну мету реформи соціального забезпечення – підвищення охоплення соціальною підтримкою незаможних верств населення при раціональному використанні бюджетних коштів. Для досягнення цілей на період реформи поставлено такі завдання:

- 1) посилити адресний характер надання соціальної підтримки;

2) підвищити ефективність управлінських рішень у системі соціальної підтримки населення;

3) запровадити стимули до економічно відповідальної поведінки одержувачів соціальної підтримки [9, с. 111].

До того ж у Концепції соціального забезпечення населення України наголошувалося, що спочатку мали бути створені передумови реформування, удосконалені механізми, а відповідні акти, що закріплюють здійснення реформ, повинні прийматися лише після досягнення стабілізації в економіці. Планувалося розробити і прийняти такі законодавчі акти:

- основи законодавства про соціальне страхування громадян;
- про добровільне соціальне страхування громадян;
- про соціальне страхування громадян на випадок безробіття;
- про соціальне страхування громадян на випадок хвороби (медичне страхування);
- про соціальне страхування громадян від нещасного випадку на виробництві;
- про пенсійне страхування громадян;
- про матеріальне забезпечення громадян, що потерпіли від техногенно-екологічних і природних катастроф [10].

На нашу думку, стратегія розвитку соціального страхування має включати консолідовану позицію Кабінету Міністрів, профспілок і роботодавців у вирішенні питань соціального страхування: активізацію роботи профспілок при збереженні за державою законодавчих і контрольних функцій; створення відповідних умов для розвитку недержавного соціального страхування, що пов'язано з організацією недержавних пенсійних фондів. Розвиток і підтримка недержавних добровільних форм страхування дозволить, по-перше, залучити в соціальне страхування і ті групи населення, які опиняться поза діючою системою, по-друге, створити умови конкуренції між страховими організаціями, що підвищить рівень страхових послуг і створить передумови підвищення ефективності соціального захисту населення.

Одним із вирішальних напрямів удосконалення системи соціального страхування має стати здійснення комплексу заходів, спрямованих на досягнення фінансової стійкості системи за рахунок збалансованості надходжень обов'язкових платежів і витрат на соціальні виплати у позабюджетні фонди. Виконання цього завдання зумовлює необхідність встановлення чітких меж між сферами соціального страхування і соціального забезпечення, віднесення витрат до категорії страхових і нестрахових.

Як справедливо відзначає М. Ріппа, найбільшого реформування потребує система державного соціального забезпечення (послуг і пільг). Загальновідомо, що в Україні упродовж тривалого часу створилася складна і розгалужена система пільг. Її регулюють 46 нормативних актів, відповідно до яких держава має зобов'язання щодо надання 156 видів соціальних пільг, гарантій і компенсацій 230 категоріям, а це майже 43 % населення. Очевидним є те, що найбільше різновидів пільг спрямовано не на соціальний захист найбільш соціально незахищених категорій населення, а на інші потреби (професія, рід занять, заслуги перед державою). При реформуванні соціальної політики, на наше переконання, необхідно переглянути і відмінити більшість пільг. Через відсутність системи обліку (наповненого

© Khrystynchenko Nadiia, 2020

єдиного реєстру) потенційних одержувачів різних видів соціальних виплат і пільг важко визначити сім'ї, які найбільше потребують опіки з боку держави, а через відсутність реальних даних про кількість осіб, які мають право на пільги, та вартість їх надання, впровадження уніфікованих підходів до визначення загального обсягу видатків державного бюджету на фінансування пільг суттєво ускладнюється [11, с. 36–37].

Варто відзначити, що соціальне страхування знаходиться в постійному розвитку, змінюються завдання, але зберігається їх колишній зміст – надійний і ефективний захист людини від професійних ризиків.

Заслуговує на увагу думка С. Яблочнікова, Т. Євась та О. Жукової з приводу того, що основним завданням соціально-орієнтованої економіки є забезпечення соціальним захистом усіх верств населення через застосування ефективної соціальної політики, а формою її реалізації має виступати ефективний та якісний процес фінансування соціальної сфери. Підвищення ефективності фінансування соціальних видатків в умовах обмеженості бюджетних ресурсів потребує впровадження нових підходів до планування соціальних видатків; удосконалення міжбюджетних відносин; визначення ступеня участі та повноважень основних партнерів у фінансуванні та адмініструванні соціальних програм; диверсифікації системи надання соціальних послуг; завершення впровадження соціальних стандартів; впровадження системи критеріїв та індикаторів для моніторингу та оцінки досягнення визначених цілей [12].

Щодо механізмів контролю використання коштів, то слушною є думка Л. Гордієнко, що основними напрямками вдосконалення механізму фінансового забезпечення соціальної сфери мають стати: посилення відповідальності за нецільове використання коштів; оптимальне розмежування повноважень щодо здійснення видатків між органами влади всіх рівнів; залучення неурядових організацій до надання соціальних послуг із метою підвищення їх якості тощо. Лише комплексне впровадження зазначених заходів дозволить досягти підвищення ефективності фінансування соціальної сфери та поліпшення якості життя населення як основної мети реалізації соціально-економічної політики держави [13, с. 365].

Підсумовуючи зазначене вище, можна зробити висновок, що наявна система соціального захисту ще не повною мірою використовує свій потенціал і наявні можливості. Сьогодні можна говорити тільки про окремі її елементи та сегменти, для яких повною мірою характерне застосування принципів соціального забезпечення та соціальної допомоги. Розмір більшості виплат все ще знаходиться на мінімальному рівні і не пов'язаний із обсягом внесених страхових коштів.

Розвитку системи соціального страхування в нашій державі також перешкоджає наявність формальних процедур, скорочення чисельності працюючого населення та зростання числа пенсіонерів, зниження рівня реальних доходів населення.

Для належного функціонування та вдосконалення діючої системи, а також економічної ситуації, що справляє на неї вплив, необхідні радикальні комплексні зміни в економічній, правовій, фінансовій, організаційній сферах. Враховуючи теперішній стан справ, для реформування важливо також використовувати існуючі підходи і методи, наявні в системах державної соціальної підтримки найбільш розвинених країн, зокрема країн Європейського Союзу.

Складність завдання нормативно-правового реформування переважно пов'язана з подвійністю правової природи цього інституту. Він володіє елементами, властивими як соціальній, так і економічній системам. Реформування системи на страхових принципах, її співвідношення з настанням страхових випадків і відповідна диференціація тарифів дозволить перетворити державне соціальне страхування в по-справжньому ефективну систему, здатну здійснювати соціальний захист громадян на належному рівні. У цьому випадку необхідний баланс між економічною ефективністю і соціальною спрямованістю. При цьому не повинен страждати приватний бізнес. Слід підібрати оптимальний, необтяжливий розмір страхового навантаження. Важливо створити умови, що дозволяють згладжувати втрати по соціальному страхуванню і забезпечувати необхідну допомогу застрахованим громадянам.

Під час здійснення реформування системи соціального забезпечення законодавцю слід проаналізувати наявну законодавчу базу, переглянути перелік і розмір страхових виплат, визначити потреби фондів у грошових коштах, а також джерела їх формування, виявити способи підвищення ефективності адміністративних витрат.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція реформування системи соціальних послуг: розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2007 р. № 178-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/75221955> (дата звернення: 18.02.2020).
2. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України: постанова Верховної Ради України від 04.10.2019 № 188-ІХ. *Голос України*. 2019. № 196.
3. Реалії бюджету-2020: хто отримає найбільше порівняно з 2019 роком. URL: <https://mind.ua/publications/20205850-realiyi-byudzhetu-2020-hto-otrimae-najbilshe-porivnyano-z-2019-rokom> (дата звернення: 18.02.2020).
4. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 № 16/98-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 23. Ст. 121.
5. *Березіна С.Б.* Соціальне страхування як інструмент соціального ризик-менеджменту. *Економіка та держава: міжнародний науково-практичний журнал*. 2018. № 7. С. 22–29.
6. *Ярошенко А.С., Костенко О.М.* Актуальні проблеми виплати компенсації за час вимушеного прогулу як засобу захисту трудових прав працівника. *Судова та слідча практика в Україні*. 2019. Вип. 8. С. 35–40.
7. *Карамішев Д.В., Карамішева Л.Є.* Механізм формування системи збору та обліку єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування в Україні. *Державне будівництво*. 2010. № 2. С. 1–10.
8. *Резворович К.Р., Юнін О.С., Круглова О.О.* та ін. Реформування цивільного права в умовах євроінтеграції: навч. посіб. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2019. 180 с.
9. *Степанов А.С.* Орієнтири та пріоритети реформування соціальної політики України. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"*. Серія: Державне управління. 2015. Т. 254. Вип. 242. С. 110–113.
10. *Клименко А.Л.* Передумови розвитку інтегрованої системи соціального захисту населення. *Харківський національний університет внутрішніх справ: 25 років, досвід та погляд у майбутнє (1994–2019 рр.): зб. тез доповідей*. Харків. 2019. С. 223–224.
11. *Рінта М.Б.* Імперативи бюджетного фінансування соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. *Світ фінансів*. 2018. Вип. 3. С. 28–40.
12. *Яблочников С.Л., Євась Т.В., Жукова О.А.* Стан та проблеми фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні. *Ефективна економіка*. 2016. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5172> (дата звернення: 18.02.2020).

13. Гордієнко Л.А. Оцінка фінансового забезпечення соціальної сфери в Україні. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2016. Вип. 1(2). С. 362–366.

REFERENCES

1. Kontseptsiia reformuvannia systemy sotsialnykh posluh: rozporadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 13 kvitnia 2007 r. № 178-r. “The concept of reforming social services: the Cabinet of Ministers of Ukraine from April 13, 2007, No. 178-R”. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/75221955> (date of application: 18.02.2020) [in Ukrainian].
2. Pro Prohamu diialnosti Kabinetu Ministriv Ukrainy: postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 04.10.2019 № 188-IX. “About the Program of activity of Cabinet of Ministers of Ukraine resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine from 04.10.2019 No. 188-IX”. Holos Ukrainy. 2019. No. 196 [in Ukrainian].
3. Realii biudzhetu-2020: khto otrymaie naibilshe porivniano z 2019 rokom. “The realities of the budget in 2020: who will get the most compared to the 2019”. URL: <https://mind.ua/publications/20205850-realiyi-byudzhetu-2020-hto-otrimae-najbilshe-porivnyano-z-2019-rokom> (date of application: 18.02.2020) [in Ukrainian].
4. “Fundamentals of legislation of Ukraine about obligatory state social insurance: Law of Ukraine 14.01.1998 No. 16/98-VR”. Vidomosti of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1998. No. 23. Art. 121 [in Ukrainian].
5. Berezina S.B. (2018) Sotsialne strakhuvannia yak instrument sotsialnoho ryzyk-menedzhmentu. “Social insurance as an instrument of social risk management”. Economics and government: international scientific journal. No. 7. P. 22–29 [in Ukrainian].
6. Yaroshenko A.S., Kostenko A.M. (2019) Aktualni problemy vyplaty kompensatsii za chas vymushenoho prohulu yak zasobu zakhystu trudovykh prav pratsivnyka. “Actual problems of compensation for the time of enforced idleness as a means of protection for workers’ rights”. The scientific journal “investigative and Judicial practice in Ukraine”. Vol. 8. P. 35–40 [in Ukrainian].
7. Karamyshev D.V., Karamysheva L. (2010) Mekhanizm formuvannia systemy zboru ta obliku yedynoho vnesku na zahalnooboviazkove derzhavne sotsialne strakhuvannia v Ukraini. “The mechanism of formation of the system of collecting and accounting a single fee for obligatory state social insurance in Ukraine”. State-building. No. 2. P. 1–10 [in Ukrainian].
8. Rezvanyovych K.R., Junin O.S., Kruhlova O.O., etc. (2019) Reformuvannia tsyvilnoho prava v umovakh yevrointehratsii: navch. posib. “Reforming of civil law in the context of European integration: manual”. Dnipro: Publisher Bila K.O. 180 p. [in Ukrainian].
9. Stepanov A.S. (2015) Oriientyry ta priorytety reformuvannia sotsialnoi polityky Ukrainy. “Targets and reform priorities of social policy of Ukraine”. Scientific works of the black sea state University named Petro Mohyla complex “Kyiv-Mohyla Academy”. Series: Public administration. T. 254. Vol. 242. P. 110–113 [in Ukrainian].
10. Klymenko A.L. (2019) “Prerequisites for development of an integrated system of social protection of the population”. Kharkiv national University of internal Affairs: 25 years of experience and a look into the future (1994–2019). Kharkov. P. 223–224 [in Ukrainian].
11. Rippa M.B. (2018) Imperatyvy biudzhethnoho finansuvannia sotsialnoho zakhystu ta sotsialnoho zabezpechennia v Ukraini. “The imperatives of budgetary financing of social protection and social security in Ukraine”. The world of Finance. Vol. 3. P. 28–40. [in Ukrainian].
12. Yablochkov S.L., Yevas T.V., Zhukova O.A. (2016) Stan ta problemy finansovoho zabezpechennia sotsialnoi sfery v Ukraini. “Status and problems of financial provision of social sphere in Ukraine”. Efficient economy. No. 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=l&z=5172> (date of application: 18.02.2020) [in Ukrainian].
13. Hordienko L.A. (2016) Otsinka finansovoho zabezpechennia sotsialnoi sfery v Ukraini. “Evaluation of financial provision of social sphere in Ukraine”. Scientific Bulletin of the Uzhhorod University. Series: Economics. Vol. 1(2). P. 362–366 [in Ukrainian].

Khrystynchenko Nadiia,
Doctor of Juridical Sciences, Full Professor, Professor at the Department,
Ternopil National University of Economics,
Ternopil, Ukraine

CONCEPTUAL FRAMEWORKS FOR REFORMING THE SOCIAL INSURANCE SYSTEM IN UKRAINE

The article examines the main directions and strategy of reforming the social insurance system in Ukraine. Noted that the priority of the new state development strategy should be the protection of citizens. In turn, social insurance is the form through which the protection of the insured persons from financial insecurity upon the occurrence of social risks in a market economy. Analyzed the impact on the development of the social insurance system adverse events, including inadequate funding. Proposed list of actions will lead to positive improvement of the relationships studied.

It is concluded that the development of the social insurance system in our country is also hampered by formal procedures, reducing the working population and the growing number of retirees, the reduction in real incomes. To turn social insurance into a truly effective system that would be able to provide social protection for citizens at the appropriate level will allow the reform of such a system on insurance principles, its relationship with the occurrence of insured events and the corresponding differentiation of tariffs. In this case, a balance must be struck between economic feasibility and social component. It should not be put in the awkward position of a private entrepreneur. It is important to find the optimal, sustainable amount of the insurance load. We need to create conditions that will contribute to the optimization of social security cost and provide the necessary assistance to all citizens. In the implementation of the reform of the welfare system the legislator should review the existing legislative framework, to revise the list and the size of insurance payments to demand funds in cash, and the sources of their formation, to identify ways to improve the efficiency of the administrative costs.

Keywords: social security, social insurance, insurance payment, reform, legal regulation, financing of the social sphere.

Отримано 20.02.2020